

Sygn. akt I CSK 2842/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa M. K.
przeciwko Szpitalowi w O.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 listopada 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 2 czerwca 2021 r., sygn. akt I ACa 167/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego,**
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu na rzecz adwokata M. K. kwotę 12 450 (dwanaście tysięcy czterysta pięćdziesiąt) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 czerwca 2021 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację powódki M. K. od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 30 października 2020 r., którym oddalone zostało jej powództwo skierowane przeciwko Szpitalowi w O. o zapłatę zadośćuczynienia i renty.

U podstaw oddalenia powództwa i apelacji legło stwierdzenie, że zdarzenie z którym wiąże się odpowiedzialność pozwanego miało miejsce w styczniu 2008 r., a najpóźniej w listopadzie 2009 r. powódka знаła wszystkie skutki wypadku. Pozew został natomiast złożony 22 września 2017 r., a zatem znacznie po upływie trzyletniego terminu z art. 442¹ § 1 i 3 k.c. Personelowi pozwanego szpitala nie można przy tym zarzucić popełnienia przestępstwa z art. 160 § 3 k.k., a wszczęcia dochodzenia w tym przedmiocie odmówiono wobec braku znamion czynu zabronionego, przedawnienie nie podlega zatem regulacji art. 442¹ § 2 k.c.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powódkę. Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jej zdaniem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w zakresie naruszenia art. 442¹ § 2 k.c. w zw. z art. 160 § 1 - 3 k.k., Oczywiście naruszenia polega na pominięciu, że do popełnienia przestępstwa z art. 160 § 3 k.k. dochodzi, gdy zachowanie sprawcy sprowadza samo niebezpieczeństwo wystąpienia utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, a do znamion tego przestępstwa nie należy skutek w postaci wystąpienia śmierci albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu pokrzywdzonego. Sąd tymczasem nieprawidłowo przyjął, że brak takiego skutku w związku z 8 godzinnym oczekiwaniem powódki na izbie przyjęć oraz brakiem diagnozy złamania kości nosowej świadczy o tym, że przestępstwa z art. 160 § 3 k.k. nie popełniono. Prawidłowe zastosowanie wskazanych przepisów doprowadziłoby natomiast Sąd do wniosku, że roszczenie dochodzone przez powódkę nie uległo przedawnieniu z uwagi na zastosowanie dwudziestoletniego terminu przedawnienia z art. 442¹ § 2 k.c.

Sąd Apelacyjny naruszył także w sposób oczywisty art. 278 § 1 w zw. z art. 232 k.p.c. oparł się bowiem na części opinii lekarskich przedłożonych w sprawie, nie przeprowadził natomiast dowodu z opinii biegłego pomimo, że rozstrzygnięcie sprawy wymagało wiadomości specjalnych, a przeprowadzenie tego dowodu potwierdzałoby, że przy przyjęciu powódki do szpitala sprowadzono na nią bezpośrednio niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Pozwany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in.

postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Wszystkie kwestie, na których skarżąca opiera twierdzenie o oczywistej zasadności skargi, były przedmiotem ustaleń i rozważań Sądu drugiej instancji. Nie można stwierdzić, by sformułowane przez ten Sąd wnioski były w oczywisty sposób nieprawidłowe, zgodnie z opisanym wyżej rozumieniem przesłanki oczywistej zasadności skargi.

W orzecznictwie i piśmiennictwie ugruntowane jest stanowisko, że w przypadkach nieobjętych art. 11 k.p.c. sąd cywilny władny jest sam ustalić, czy czyn niedozwolony stanowiący źródło szkody, jest przestępstwem. Musi jednak tego dokonać, zgodnie z regułami prawa karnego, co oznacza konieczność ustalenia przedmiotowych i podmiotowych znamion przestępstwa (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 21 listopada 2001r., II UKN 633/00, OSNP 2003, nr 17, poz. 422 i z 18 grudnia 2008 r., III CSK 193/08, niepubl.).

Dominujące jest stanowisko, iż nie stanowi przeszkody dla dokonywania tych ustaleń niezindywidualizowanie sprawcy szkody z imienia i nazwiska (zob. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 21 listopada 1967 r., - zasada prawna - III PZP 34/67, OSNC 1968, z.6, poz. 94 i z 29 października 2013 r., III CZP 50/13, OSNC 2014, nr 4, poz. 35, wyroki Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 1990 r., III CRN 108/90, niepubl., z 11 lipca 2014 r., III CSK 193/13, OSNC-ZD 2015, nr 4, poz. 55, z 27 maja 2015 r., II CSK 488/14, Biul. SN 2015/10/10).

Przewidziany natomiast w art. 442¹ § 2 k.c. dwudziestoletni termin przedawnienia dotyczy oprócz sprawcy szkody, także osoby, która jak pozwany, odpowiada z tego tytułu za niego, jako za cudzy czyn (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 29 października 2013 r., III CZP 50/13, OSNC 2014, nr 4, poz. 35, wyroki Sądu Najwyższego z 15 lipca 2010 r., IV CSK 146/10, OSNC 2011 r., nr 3, poz. 32 i z 19 lipca 2012 r., II CSK 653/11, OSNC 2013 r., nr 4, poz. 50).

Przestępstwo z art. 160 k.k. jest przestępstwem skutkowym (materialnym), a do jego znamion należy skutek w postaci bezpośredniego narażenia na

niebezpieczeństwo dla życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Powinno być zatem dowiedzione, że pożądane zachowanie alternatywne, polegające na wykonaniu przez sprawcę ciężącego na nim obowiązku, zapobiegłoby realnemu i znaczącemu wzrostowi stopnia narażenia na niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Przestępstwo jest dokonane z chwilą narażenia na niebezpieczeństwo chociażby osoba narażona nie doznała żadnej krzywdy (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2017 r., II KK 74/17, niepubl., z 5 kwietnia 2013 r., IV KK 43/13, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2004 r., V KK 37/04, OSNKW 2004, nr 7-8, poz. 73).

Z wiążącej Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia wynika, że nie rozpoznanie w czasie pobytu u pozwanego złamania kości nosa bez przemieszczenia, nie narażło powódki na skutek opisany w art. 160 k.k., skoro nie powodowało żadnych zmian w jej stanie zdrowia ani nie narażało powódki na dalsze niekorzystne skutki w procesie dalszego leczenia. Sąd Apelacyjny nie ustalił też żadnych innych zaniedbań personelu pozwanego spełniających przesłanki występku z art. 160 § 2 i 3 k.k. Z motywów zaskarżonego orzeczenia nie wynika także, by Sąd ten błędnie wykladał art. 160 k.k.

O oczywistej zasadności skargi nie może także przekonywać błędne, zdaniem skarżącej, nie przeprowadzenie dowodu z urzędu z opinii biegłego. Przede wszystkim art. 278§ 1 adresowany jest do Sądu pierwszej instancji, a skarga kasacyjna jest instrumentem zwalczania uchybień proceduralnych Sądu drugiej instancji. Skarżąca nie powiązała natomiast analizowanego zarzutu z art. 391§ 1 k.p.c. Niezależnie od powyższego zarzut ten sprowadza się do zakwestionowania przeprowadzonej przez Sądy obu instancji oceny dowodów z dokumentów w postaci opinii biegłych, dotyczy zatem kwestii usuwającej się spod kontroli Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Skarżąca uznaje bowiem, że Sądy *meriti* błędnie oceniły dowody zebrane w sprawie i na tej podstawie wywodzi potrzebę przeprowadzenia z urzędu dowodu z opinii biegłego.

Ponadto, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie stwierdzano, że opinia biegłego – w tym w sprawach o naprawienie szkód wynikających z

czynności lekarskich - stanowi tylko pomoc dla sądu i nie może zastąpić ani ustaleń faktycznych ani decydować o spełnieniu przesłanek prawnych (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z z 11 lipca 1969 r., I CR 140/69, OSNCP 1970, nr 5, poz. 85, z 20 stycznia 1970 r., II PR 18/69, niepubl., z 18 sierpnia 1971 r., II CR 256/71, niepubl., z 19 grudnia 1990 r., I PR 148/90, OSP 1991, nr 11, poz. 300, z 5 lipca 2018 r., I CSK 551/17, OSNC – ZD 2019, nr C, poz. 40, z 6 lutego 2003 r., IV CKN 1763/00, niepubl., i z 10 lutego 2010 r., V CSK 287/09, OSP 2012, nr 10, poz. 95).

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania prawa, których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 102 w zw. z art. 391 § 1 i w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w oparciu o zasadę słuszności uwzględniając charakter sprawy oraz sytuację materialną i życiową powódki, a o kosztach pełnomocnika ustanowionego powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym na podstawie § 8 pkt 9 i § 16 ust. 4 pkt 1 oraz § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 18).